

[Bertel Dahlgaard.]

somhed på, at nu er det folketetinget, der skal vise sin kunnen og villen. Her står der meget på spil for folketetinget i dets forhold til befolkningen.

Må jeg endnu sige, at jeg har set, at konservative blade — det gælder „Berlingske Tidende“, det gælder „Lolland-Falsters Stiftstidende“ — har ventileret tanken om en koalitionsregering udgået af socialdemokratiet, venstre og konservative. Jeg vil gerne sige, at det lader sig høre. På afgørende punkter er de tre partier enige. Det gælder i udenrigs- og militærpolitikken. Enighed ville vel også kunne opnås mellem partierne i skattepolitikken, og der ville vel også, navnlig mellem socialdemokratiet og de konservative, være berøringspunkter med hensyn til visse sider af erhvervs politikken. En sådan regering ville jo besidde et meget stort flertal i rigsdagen, og den ville med stor styrke kunne gennemføre sin politik, så langt meningerne lod sig bøje sammen. Jeg forstod jo også på det ærede medlem hr. Ole Bjørn Krafts bemærkninger i går, at en sådan mulig konstellation optager hans tanker.

Selvom det radikale venstre på afgørende punkter måtte være imod en sådan regerings politik, må jeg altså erkende, at der ligger visse realiteter bag tanken, og det radikale venstre ville selvfølgelig også under en sådan konstellation behandle de foreliggende spørgsmål alene ud fra rent saglige synspunkter.

Folketingets opløsning og udskrivningen af valg viste, at man skal omgås opløsningsretten med varsomhed, og når den højtærede statsminister har udtalt, at selvom en opløsning af folketetinget er utænkelig indenfor en nærmere fremtid, forbeholder han sig dog den formentlige ret til senere at gøre indstilling om tingets opløsning, er der al grund til at understrege, at afgørelsen af, om en sådan indstilling bør ske eller bør følges, må afhænge af omstændighederne og de politiske tilstande til den tid. Folketinget er ikke en skoleklasse, som inspektøren kan sende hjem, når han synes, den har vist dårlig opførsel. Lige så lidt kan statsministeren, således som det tidligere er sket, sende folketetinget hjem, blot fordi han mener, at det har vist manglende evne eller vilje til at løse opgaverne. Folketinget er folkets repræsentation, som, hvis den mener, at en regering mangler evne eller vilje til at løse opgaverne, har ret til at søge en anden regering dannet, der ikke har folketetingets flertal imod sig. En sådan betragtning anvender

ser utvivlsomt både folketetinget, ministeriet og kongemagten den stilling, der er i overensstemmelse med vor forfatnings ånd og mening.

Men dette problem er jo et led i den række af spørgsmål, som trænger til klaring gennem forhandlingerne om en ny forfatning. Statsministerens bemærkning i trontalen om disse forfatningsforhandlinger efterlod hos mig et indtryk af en noget platonisk kærlighed til tanken om en grundlovsændring. Jeg håber, at indtrykket må være forkert. En grundlovsændring er jo nemlig ikke blot spørgsmålet om en ændring af den famøse 35 års valgretsalder, som vi nu igen skal se i funktion ved landstingsvalget til foråret, hvor vi altså atter skal opleve, at ½ million fuldmyndige borgere på Sjælland, i Sydjylland og på Bornholm vil være berøvet deres politiske borgerret ved valget til det ene af rigsdagens ting. Grundlovsændringen er tillige spørgsmålet om en række problemer vedrørende borgernes rettigheder i forholdet til statsmagten, som ikke mindst besættelsestiden og efterkrigstiden har gjort aktuelle i en grad, som vi slet ikke tænkte os det under grundlovsforhandlingerne i 1939. Et enkelt af disse problemer vil jeg gerne omtale.

Der var i forfatningskommissionen i foråret praktisk talt enighed om indførelsen af en parlamentarisk kontrol med administrationen i lighed med den ordning, som i umindelige tider har været gældende i Sverige, og som der anses for at være et uundværligt led i den demokratiske statsform. Administrationens og embedsvæsenets voksende magtfylde under de krigs- og krisetider, vi har oplevet, har også herhjemme åbnet blikket for denne sags betydning. Nu da grundlovsreformen som følge af det ekstraordinære valg atter er skudt år ud i fremtiden, agter det radikale venstre her i tinget at stille forslag om, at en sådan parlamentarisk kontrol indføres her i landet ved almindelig lov. Gennemføres en sådan ordning, vil man kunne gøre sine praktiske erfaringer, indtil den senere grundlovsfæstes.

I det hele taget har de seneste begivenheder jo vist, at spørgsmål vedrørende rigsdagens rettigheder har kunnet opstå på en måde, som ingen tidligere havde tænkt mulig. Jeg havde ikke tænkt mig at komme ind herpå ved denne lejlighed, da det forslag til beslutning, som det radikale venstre har indbragt i folketetinget, jo vil give anledning til en indgående drøftelse af rigsdagens rettigheder, men nogle bemærkninger i går